

Koncepcija Medrese

I. ODLIKE MEDRESE

Medresa je srednja vjerska škola. Svoje polaznike (učenike) odgaja i obrazuje u duhu islamskih propisa i na taj način ih osposobljava za nastavak školovanja i usavršavanja na islamskim i drugim fakultetima u zemlji i inozemstvu.

Nastava u medresi traje četiri godine i izvodi se na bosanskom jeziku po Nastavnom programu, koji donosi Rijaset Islamske zajednice Bosne i Hercegovine.

Medresa je škola internatskog tipa i, u pravilu, svi redovni učenici stanuju u internatu. Djeluje kao jedinstvena škola sa muškim i ženskim odjeljenjima.

{mospagebreak title=Cilj i zadaci}

II. CILJ I ZADACI ODGOJNO-OBRAZOVNE DJELATNOSTI MEDRESE

Cilj odgoja i obrazovanja učenika u medresi je stjecanje novih znanja, vještina i navika u duhu islama, razvoj psihofizičkih sposobnosti te stjecanje širokog obrazovanja, podizanje nivoa općee, zdravstvene i ekološke kulture, što je preduvjet za nastavak obrazovanja na visokim i srednjim ustanovama i za samoobrazovanje. Zadaci odgoja i obrazovanja u medresi su:

- stjecanje znanja, vještina i navika iz islamskih i drugih oblasti nauke, tehnike, tehnologije, kulture, umjetnosti i sporta;
- razvijanje psihofizičkih sposobnosti učenika;
- osposobljavanje učenika da se služe s najmanje dva strana jezika;
- osposobljavanje učenika za nastavak obrazovanja na visokim i srednjim ustanovama u zemlji i u inozemstvu te za samoobrazovanje;
- osposobljavanje učenika za korištenje različitih izvora informacija potrebnih pri samostalnom istraživačkom radu;
- razvijanje interesa učenika za novim naučnim saznanjima;
- razvijanja stvaralačkih sposobnosti, kritičkog mišljenja i osjećanja radne odgovornosti;
- odgajanje i obrazovanje učenika u duhu i praksi islama;
- razvijanje osobina stabilne i kreativne ličnosti učenika koja će, na načelima i praksi islama, u sebi harmonizirati islamsko-etičke, radne, intelektualne, estetske i fizičke osobine;
- razvijanje islamskog humanizma koji je preduvjet za funkcionalno usklađivanje ličnih i društvenih interesa na temelju kur'anskog učenja;
- razvijanje svijesti o pripadnosti određenom kulturnom prostoru i otvorenost prema drugim kulturama;
- razvijanje svijesti o odgovornosti za svoje najbliže, za dom i porodicu, za svoj narod, njegovu duhovnost, tradiciju, jezik i rodnu grudu, uz punu toleranciju drugih naroda i njihovih kulturnih i duhovnih identiteta;
- čuvanje i njegovanje historijskog pamćenja i svijesti o specifičnosti povijesnog iskustva stečenog u multireligijskom, multietničkom i multikulturnom okruženju;
- razvijanje tjelesnih sposobnosti, zdravog načina života, zdravstvene i opće kulture življenja, međusobnog uvažavanja i poštovanja te čuvanje duhovnih i materijalnih vrijednosti kulturnog naslijeđa;

podizanje nivoa ekološke kulture učenika i njihovo osposobljavanje za borbu protiv narušavanja kvaliteta životne sredine.

{mospagebreak title=Nastavni plan i program}

III. NASTAVNI PLAN I PROGRAM

Nastavni plan i program sadrži:

- zajednički dio,
- izborni dio,
- fakultativni dio.

Zajednički dio nastavnog plana i programa sadrži osnovne predmete koji su obavezni za sve škole i sve učenike medrese.

Predmeti zajedničkog dijela razvrstani su u pet nastavnih područja:

1. islamsko područje,
2. jezičko područje,
3. društveno područje,
4. prirodno-matematičko područje,
5. multidisciplinarno područje

Izborni dio čine po dva predmeta u izornoj grupi. Izborne predmete i izborne grupe predlaže učenicima (u III razredu) nastavničko vijeće škole. Škole će zavisno od svojih finansijskih i prostornih mogućnosti, kadrovskih

potencijala, interesa učenika i drugih uvjeta, formirati izborne grupe. Nastavu iz predmeta izborne grupe, za koju su se opredijelili, učenici su obavezni redovno pohađati u III i IV razredu.

Fakultativni dio čine predmeti koji nisu zastupljeni u zajedničkom i izbornom dijelu nastavnog plana i programa, a koji se, prema procjeni nastavnika i vijeća škole ili nadležne obrazovne vlasti, doprinijeti potpunijem obrazovanju učenika.

{mospagebreak title=Struktura odg. - obraz. djelatnosti}

IV. STRUKTURA ODGOJNO-OBRAZOVNE DJELATNOSTI U MEDRESI

Odgojno-obrazovnu djelatnost u medresi čine:

- redovna nastava,
- izborna nastava,
- fakultativna nastava,
- kursna nastava,
- vannastavne aktivnosti,
- rad sa nadarenim i talentiranim učenicima,
- rad sa odjeljenskom zajednicom,
- saradnja sa roditeljima,
- javna i kulturna djelatnost.

Redovna nastava je najorganizovaniji vid odgojno-obrazovnog rada. Njome se osigurava široko i kvalitetno obrazovanje u okviru pojedinih nastavnih predmeta, a prema utvrđenom Nastavnom planu i programu. Redovna nastava se organizuje u okviru petodnevne radne sedmice po ustaljenom rasporedu sati, a obavezna je za sve učenike. U toku školske godine, za vrijeme mjeseca ramazana privremeno se prekida izvođenje redovne nastave (ramazanska pauza).

Izborna nastava izvodi se kao i redovna nastava. Zastupljena je u III i IV razredu. Čine je dva izborna predmeta u izornoj grupi. Svaki izborni predmet zastupljen je u rasporedu sati sa dva sata sedmično. Redovno pohađanje ove nastave je obavezno za svakog učenika. Ocjena koju je učenik postigao iz izbornog predmeta upisuje se u svjedocanstvo o završenom razredu. U medresi (zavisno o mogućnostima škole i broju opredjeljenih učenika) se mogu formirati izborne grupe sa sljedećim kombinacijama izbornih predmeta:

1. Islamsko područje

- a. Kiraet i Fikh,
- b. Akaid i Fikh,
- c. Tefsir i Hadis.

2. Jezičko područje

- a. Bosanski jezik i Arapski jezik,
- b. Engleski jezik i Arapski jezik,
- c. Arapski jezik i Turski jezik,
- d. Bosanski jezik i Latinski jezik,
- e. Bosanski jezik i Njemački jezik.

3. Društveno područje

- a. Historija i Latinski jezik,
- b. Filozofija i Sociologija,
- c. Pedagogija i Psihologija,
- d. Historija i Geografija.

4. Prirodno-matematičko područje:

- a. Matematika i Fizika,
- b. Matematika i Informatika,
- c. Biologija i Hemija,
- d. Biologija i Fizika,
- e. Hemija i Fizika.

Fakultativna nastava se organizuje od I do IV razreda u skladu sa uvjetima medrese i u ukoliko Rijaset Islamske zajednice (Vjersko-prosvjetna služba) procijeni da postoji potreba za uvođenjem ovog vida nastave iz određenih naučnih i drugih oblasti. Fakultativna nastava omogućava diferencijaciju u realizaciji programa i kolovanja prema naèelima dobrovoljnosti i slobodnog opredjeljenja učenika (na primjer, uvođenje u nastavu novog stranog jezika, kao i uvođenje nekih predmeta iz oblasti poljoprivrede, daktilografije, kaligrafije, etnologije, likovne i muzičke umjetnosti, radioamaterstva i drugih nastavnoobrazovnih disciplina). Učenik nije obavezan pohađati ovu nastavu. Ako je uspješno završio, ocjena mu se unosi u svjedocanstvo. Ukoliko učenik nije završio sa pozitivnim

uspjehom fakultativnu nastavu, ne upisuje se podatak o njezinom pohađanju.

Kursna nastava organizuje se u blok-danima izvan redovne nastave. Ovom nastavom realizuju se obrazovni programi koji nisu u sastavu redovne nastave. Prema mogućnostima i interesu učenika, roditelja i osnivača, može u svom godišnjem programu rada može planirati kursnu nastavu iz plivanja, skijanja, sviranja na nekom muzičkom instrumentu, pèelarstva, rukovanje audio-vizuelnim nastavnim sredstvima, i vani i dr. Vannastavne (izvannastavne) aktivnosti realizuju se u okviru slobodnog vremena, putem sekcija, druština, klubova i dr., iskljuèivo na principu dobrovoljnosti uèenika. Ovaj vid aktivnosti omogućava razvijanje kreativnosti, kao i relaksaciju tijela i duha uèenika. Na dramskoj, recitatorskoj, horskoj, kaligrafskoj, ekološkoj i drugim sekcijama, radom klubova, sportskim i drugim natjecanjima i igrama, susretima, posjetama, raznim priredbama i drugim manifestacijama, uèenici stjeèu znanja i vještine koje im se ne nude programom redovne nastave, a koje æe doprinijeti veæem intelektualno-kreativnom odgoju uèenika medrese.

Rad sa nadarenim i talentiranim uèenicima realizuje se putem specijalnih programa. Svake godine programi se dograđuju novim saznanjima nauke i prilagođavaju potrebama uèenika. Specijalni programi se utvrđuju u okviru godišnjeg programa rada i kole.

Rad sa odjeljskom zajednicom je obaveza razrednika i uèenika. Realizuje se prema godišnjem radu i kole èije okvire donosi Rijaset Islamske zajednice, a utvrđuje ga nastavnièko vijeæe i kole na poèetku svake i kolske godine. Pored aktuelnih i za svako odjeljenje specifiènih sadržaja u program rada odjeljenjske zajednice trebalo bi uvrstiti i teme o demokratiji, ljudskim pravima i građanskom društvu, za i titi od mina i drugih ubojitih sredstava itd.

Saradnja sa porodicom se ostvaruje putem redovnih roditeljskih sastanaka, javnih sastanaka svih roditelja i kole, individualnih sastanaka sa roditeljem ili starateljem i drugim oblicima rada, saglasno utvrđenom godišnjem programu rada i kole. Saradnja odjeljskog starje i tine sa roditeljima (starateljima) može biti informativnog, instruktivnog ili konsultativnog karaktera. Ova tri vida saradnje sa roditeljima detaljno se programiraju u godišnjem programu rada odjeljskih starje i ina.

Javna i kulturna djelatnost se realizira saradnjom s drugim i kolama u svom i drugim kantonima, mjesnom i drugim zajednicama, struènim i drugim organizacijama i irom okolinom u vidu obilježavanja znaèajnih datuma, organizovanjem ili uèestvovanjem na priredbama, literarnim veèerama, susretima, izložbama, sportskim takmièenjima, kvizovima, na zajednièkim akcijama i drugim oblicima saradnje. Ovaj vid djelatnosti i kole takoðer treba biti planiran u godišnjem programu rada i kole.

{mospagebreak title=Upis u Medresu}

V. UPIS U MEDRESU

U prvi razred medrese mogu se upisati kandidati koji pored ispunjavanja opæih uvjeta propisanih Zakonom o srednjoj i koli, ispunjavaju i posebne uvjete koje donosi Rijaset Islamske zajednice Bosne i Hercegovine.

Kandidat prije svega treba biti tjelesno i psihièki zdrav, i sa odgovarajuæom razinom prethodno steèenih znanja.

Prije upisa u medresu vr i se prijemni ispit na kome se vr i ocjena i procjena potencijalnih kandidata za upis.

Na prijemnom ispitu se provjerava znanje kandidata iz :

- bosanskog jezika,
- upuæenosti kandidata u uèenje Kur'ana i osnovna znanja o vjeri i obredoslovlju te
- test iz opæeg znanja i obrazovanja.

Naèin i procedura polaganja prijemnog ispita propisan je posebnim pravilnikom i kole.

Broj odjeljenja utvrđuje se posebnom odlukom i kole, a zavisi od objektivnih mogućnosti i kole i broja kandidata koji su s uspjehom položili prijemni ispit.

{mospagebreak title=Planiranje odg.-obraz. rada}

VI. PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Okvir za realizaciju svih vidova odgojno-obrazovnog rada medrese je nastavni plan i program koji donosi Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Operativno planiranje i programiranje realizirat æe se putem makro i mikroplanova i programa u okviru svakog predmeta koje donosi svaki nastavnik, a usvaja nastavnièko vijeæe na poèetku i kolske godine. Operativni programi su sastavni dio godišnjeg programa rada i kole.

{mospagebreak title=Matura Medrese}

VII. MATURA MEDRESE

Na kraju zavr i enog èetvrtog razreda medrese polaže se matura. Sadržaji koji se polažu na maturi utvrđuju se

nastavnim planom i programom.

Uvjeti i naèin polaganja mature utvrđuju se posebnim pravilnikom.

Predmeti iz kojih se polaže matura su:

1. Maturski rad iz jednog od predmeta izborne grupe za koju se uèenik ranije opredijelio.
2. Pismeni ispit iz bosanskog jezika i književnosti.
3. Pismeni ispit iz arapskog jezika.
4. Kiraet (usmeno).
5. Fikh (usmeno).

Nakon položene mature izdaje se diploma o završenom obrazovanju u medresi.

{mospagebreak title=Uvjeti za realizaciju}

VIII. UVJETI ZA REALIZACIJU ODGOJNO-OBRAZOVNE DJELATNOSTI

Kadrovski uslovi

Za realizaciju ciljeva i zadataka odgoja i obrazovanja u medresi neophodno je osigurati adekvatno osposobljene nastavnike.

Pod adekvatnom osposobljenošću nastavnika smatra se visoki nivo opæeg i stručnog obrazovanja i pedagoško-psihološke i didaktičke osposobljenosti za odgojno-obrazovni rad u medresi. U savremenim uvjetima kolovanja, veoma je znaèajna kreativnost nastavnika u vođenju nastavnog procesa kao i njegova osposobljenost za primjenu moderne nastavne tehnologije i radu na raèunarima. Da bi se zadovoljili ovi uvjeti neophodno je permanentno individualno i kolektivno stručno usavršavanje nastavnika.

Profil i stručna sprema nastavnika utvrđuje se nastavnim planom i programom medrese, a u skladu sa Zakonom i propisima Rijaseta Islamske zajednice Bosne i Hercegovine.

Pored navedenih kriterija, pri izboru nastavnika neophodno je voditi raèuna o njegovim moralnim i radnim kvalitetima.

Materijalni uvjeti

Odgojno-obrazovni rad u medresi zahtijeva odgovarajuæu materijalnu osnovu.

Pod odgovarajuæom materijalnom osnovom podrazumijevaju se objekti, oprema, namještaj, didaktička sredstva i materijali neophodni za ostvarivanje postavljenih ciljeva i zadataka odgojno-obrazovne djelatnosti. Pedagoški, didaktički, estetski, sigurnosni, higijenski i drugi kriteriji za utvrđivanje materijalne osnove medrese utvrđuju se odgovarajuæim normativima i standardima.

Finansiranje djelatnosti medrese

Finansiranje djelatnosti medrese vrši se prema nastavnom planu i godišnjem programu rada škole. Sredstva za finansiranje osigurava osnivaè medrese i nadležnog ministarstva za obrazovanje.

Škole (medrese) mogu primati poklone i donacije od pravnih i fizièkih lica za poboljšanje uvjeta rada škole, uz saglasnost osnivaèa i nadležnog ministarstva za obrazovanje.

{mospagebreak title=Nastavni plan medresa}

NASTAVNI PLAN MEDRESA

R.b.

I. Islamsko podruèje

I

II

III

IV

Svega:

%

1

Kiraet

3

3

2

2

10

2

Akaid

2

2

2

2

8

3

Fikh

2

2

2

2

8

4

Ahlak

2

2

4

5

Tefsir

2

1

3

6

Hadis

2

1

3

7

Povijest islama

2

2

2

6

Ukupno:

11

11

12

8

42

33,33

II. Jezièko podruèje

8

Bosanski jezik

3

3

3

3

12

9

Arapski jezik

3

3

3

3

12

10

Engleski jezik

2

2

2

2

8

Ukupno:

8

8

8

8

32

25,40

III. Društveno područje

11

Istorija

2

2

4

12

Geografija

2

2

13

Filozofija

2

2

14

Psihologija-Logika

2

2

15

Pedagogija sa didaktikom

2

2

16

Sociologija

2

2

Ukupno:

2

2

4

6

14

11,11

IV. Prirodno-matematièko podruèje

17

Matematika

2

2

4

18

Fizika

2

2

4

19

Hemija

2

2

4

20

Biologija

2

2

4

Ukupno:

6

8

2

0

16

14,29

V. Multidisciplinarno područje

21

Osnovi informatike

2

2

22

Tjelesni i zdravstveni o.

2

2

2

2

8

23

Demokratija i lj. pr.

2

2

Ukupno:

4

2

2

4

12

9,52

Svega:

32

32

28

26

118

93,65

VI. Izborna nastava

a) Islamske nauke (2 + 2)

4

4

8

b) Bosanski i strani jezik (2 + 2)

c) Strani jezici (2 + 2)

d) Društvne nauke (2 + 2)

e) Prirodno-matematièke nauke (2 + 2)

Ukupno:

0

0

4

4

8

6,35

Svega:

31

31

32

30

124

100,00